

SPLOŠNA MATURA IZ PREDMETA SLOVENŠČINA V LETU 2024

Poročilo DPK SM za slovenščino

Vsebina

Vsebina.....	1
1 Struktura kandidatov.....	2
1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih	3
1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz slovenščine – primerjava po letih.....	4
1.3 Podrobnejša struktura pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2024	6
2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2024 ..	7
2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah.....	7
2.2 Meje med ocenami	10
2.3 Porazdelitev dosežkov po točkovnih ocenah	11
3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2024.....	13
4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM	15
4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita	15
4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita	16
4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih.....	16
4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov	23
4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah	23
5 Zunanje ocenjevanje in ugovori.....	24
5.1 Zunanje ocenjevanje	24
5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene.....	25
6 Povzetek	26
6.1 Ocena uspeha kandidatov	26
6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol.....	26
6.3 Druge ugotovitve	27

Avtorja:

dr. Irena Velikonja Kolar, glavna ocenjevalka za slovenščino

dr. Matej Šekli, predsednik DPK SM za slovenščino

Poročilo je potrdila DPK SM za slovenščino na 12. redni seji, 20. 9. 2024.

Ljubljana, september 2024

1 Struktura kandidatov

Statistične podatke za kandidate, ki so se udeležili **spomladanskega izpitnega roka splošne mature**, prikazujemo ločeno glede na njihovo strukturo:

- a) **referenčno skupino SM** predstavljajo redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, 21-letnikov, odraslih in kandidatov poklicne mature). Na dosežkih te skupine se določajo tudi meje med ocenami.

Okrajšava: ref. skup. SM;

- b) **kandidate SM** (ref. skup. SM + ostali SM) predstavljajo tisti, ki opravljajo splošno maturo (brez kandidatov poklicne mature, ki opravljajo posamezni izpit splošne mature). To so:

- referenčna skupina SM (redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo) in
- **ostali SM**, to so:
 - kandidati z maturitetnim tečajem,
 - 21-letniki,
 - odrasli,
 - kandidati, ki popravljajo eno ali dve negativni oceni,
 - kandidati, ki opravljajo SM ponovno v celoti,
 - kandidati, ki opravljajo SM v dveh delih, in
 - kandidati, ki izboljšujejo oceno.

Okrajšava: kandidati SM;

- c) **kandidate PM** predstavljajo tisti, ki ob poklicni maturi (štirje predmeti) dodatno opravljajo posamezni izpit iz predmeta SM.

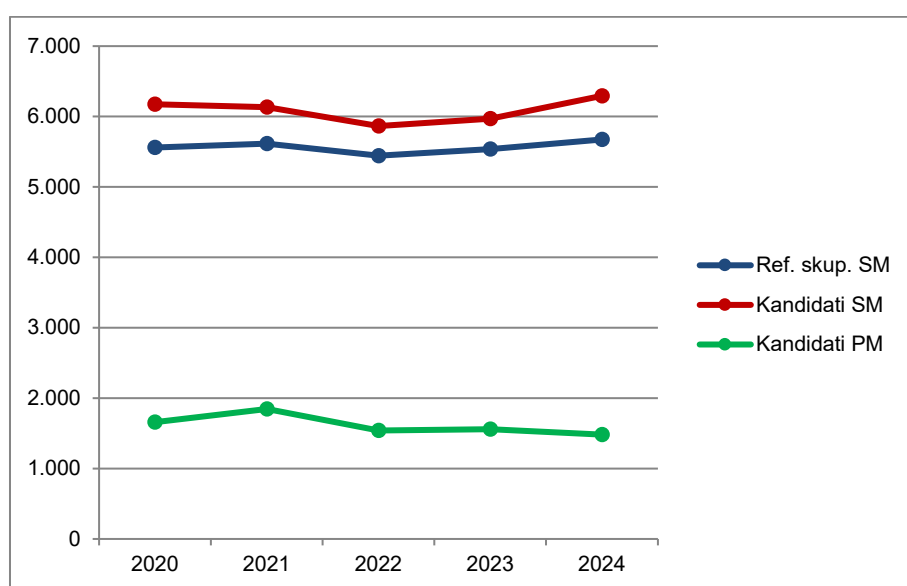
Okrajšava: kandidati PM.

1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih

Preglednica 1.1.1 in slika 1.1.1 prikazujeta primerjavo števila udeleženih kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2020 do 2024. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2020–2024

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2020	5.560	6.173	1.657
2021	5.615	6.134	1.846
2022	5.444	5.865	1.542
2023	5.539	5.970	1.558
2024	5.674	6.294	1.482

Slika 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2020–2024

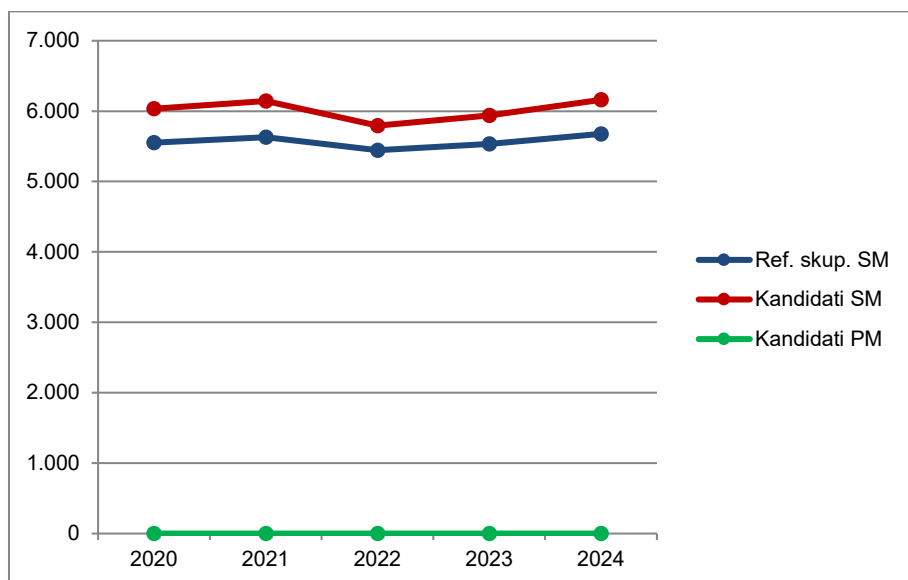
Vir: Državni izpitni center, 2024

1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz slovenščine – primerjava po letih

Preglednica 1.2.1 in slika 1.2.1 prikazujeta primerjavo števila kandidatov, ki so opravljali slovenščino v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2020 do 2024. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.1: *Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz slovenščine po strukturi – spomladanski izpitni roki 2020–2024*

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2020	5.551	6.036	0
2021	5.628	6.143	0
2022	5.445	5.794	0
2023	5.534	5.938	0
2024	5.677	6.160	0

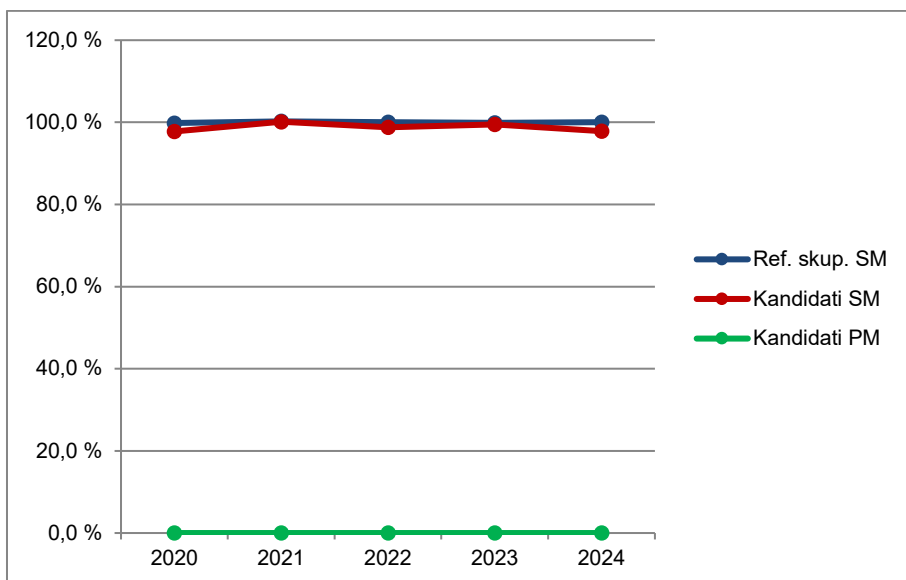
Slika 1.2.1: *Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz slovenščine po strukturi – spomladanski izpitni roki 2020–2024*

Vir: Državni izpitni center, 2024

Preglednica 1.2.2 in slika 1.2.2 prikazujeta primerjavo deleža kandidatov, ki so opravljali slovenščino (preglednica 1.2.1), glede na udeležene kandidate v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2020 do 2024 (preglednica 1.1.1). Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.2: *Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz slovenščine po strukturi – spomladanski izpitni roki 2020–2024*

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2020	99,8 %	97,8 %	0,0 %
2021	100,2 %	100,1 %	0,0 %
2022	100,0 %	98,8 %	0,0 %
2023	99,9 %	99,5 %	0,0 %
2024	100,1 %	97,9 %	0,0 %

Slika 1.2.2: *Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz slovenščine po strukturi – spomladanski izpitni roki 2020–2024*

Vir: Državni izpitni center, 2024

1.3 Podrobnejša struktura pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2024

Preglednica 1.3.1 in slika 1.3.1 prikazujeta število in delež kandidatov, ki so opravljali izpit splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2024. Podatki so prikazani po strukturi kandidatov. (Redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura in predstavljajo referenčno skupino SM, so dodatno razdeljeni tudi na izobraževalne programe.)

Preglednica 1.3.1: *Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2024*

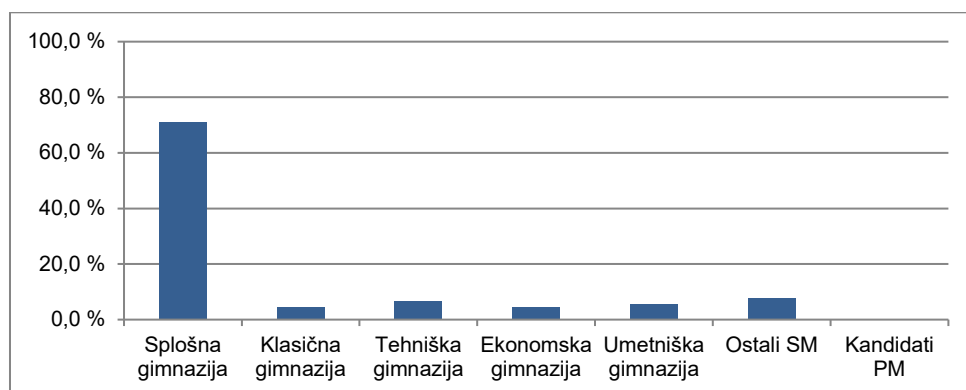
	Število	Delež
Splošna gimnazija	4.379	71,1 %
Klasična gimnazija	271	4,4 %
Gimnazija	4.650	75,5 %
Tehniška gimnazija	403	6,5 %
Ekonomska gimnazija	288	4,7 %
Umetniška gimnazija	336	5,5 %
Strokovna gimnazija	1.027	16,7 %
Ref. skup. SM	5.677	92,2 %
Ostali SM	483	7,8 %
Kandidati SM	6.160	100,0 %
Kandidati PM	0	0,0 %

gimnazija = splošna gimnazija + klasična gimnazija

strokovna gimnazija = tehniška gimnazija + ekonomska gimnazija + umetniška gimnazija

ref. skup. SM = gimnazija + strokovna gimnazija

kandidati SM = ref. skup. SM + ostali SM

Slika 1.3.1: *Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2024*

Vir: Državni izpitni center, 2024

2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2024

2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah

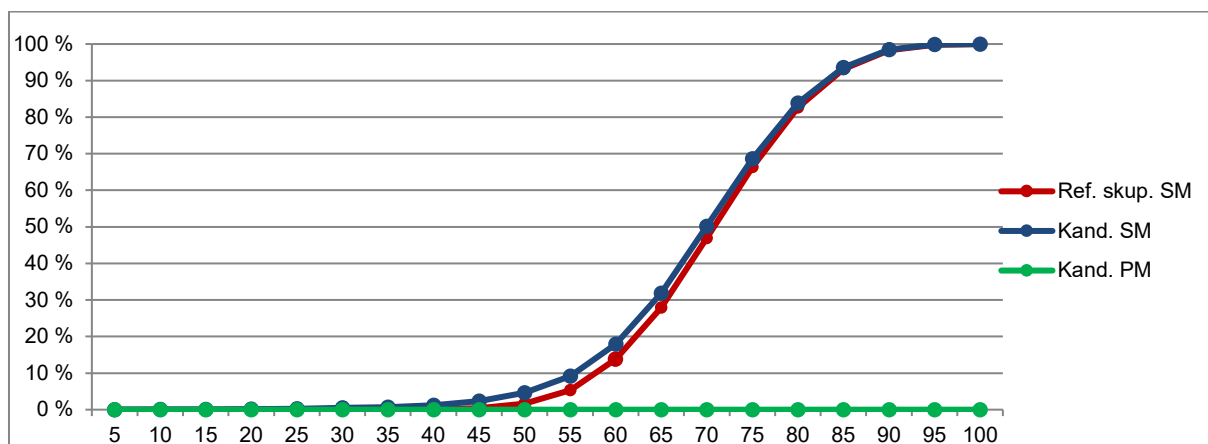
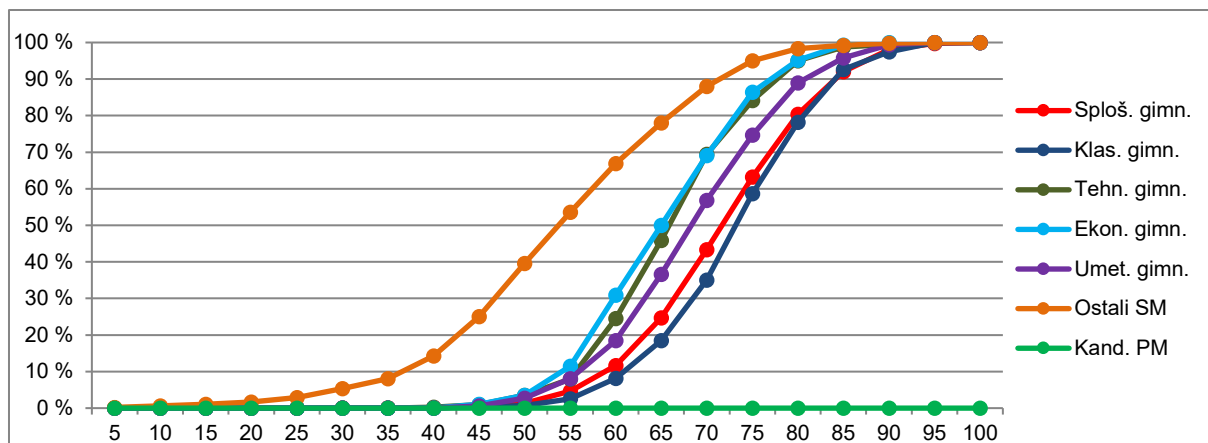
Preglednica 2.1.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah pri slovenščini v spomladanskem izpitnem roku SM 2024 v posamezne razrede/intervale, ki obsegajo pet odstotnih točk (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.1.2 in slika 2.1.1 pa delež kandidatov, ki so dosegli manj odstotnih točk od zgornje meje razreda (tj. relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

Preglednica 2.1.1: *Frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah*

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekonom. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
0-5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
6-10	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0
11-15	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0
16-20	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0
21-25	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6	0
26-30	3	0	3	0	0	0	0	3	15	12	0
31-35	1	0	1	0	0	0	0	1	14	13	0
36-40	1	0	1	1	0	0	1	2	32	30	0
41-45	9	1	10	3	3	2	8	18	70	52	0
46-50	43	1	44	10	7	7	24	68	138	70	0
51-55	148	5	153	18	23	18	59	212	280	68	0
56-60	305	15	320	67	56	35	158	478	542	64	0
61-65	573	28	601	86	55	61	202	803	857	54	0
66-70	816	45	861	95	55	68	218	1.079	1.127	48	0
71-75	870	64	934	59	50	60	169	1.103	1.137	34	0
76-80	752	53	805	44	25	48	117	922	938	16	0
81-85	508	39	547	15	12	23	50	597	601	4	0
86-90	267	13	280	3	2	12	17	297	300	3	0
91-95	73	7	80	2	0	2	4	84	85	1	0
96-100	9	0	9	0	0	0	0	9	9	0	0
SKUPAJ	4.379	271	4.650	403	288	336	1.027	5.677	6.160	483	0

Preglednica 2.1.2: *Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah*

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
5	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	-
10	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	-
15	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	-
20	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	2 %	-
25	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	3 %	-
30	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	5 %	-
35	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	8 %	-
40	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	14 %	-
45	0 %	0 %	0 %	1 %	1 %	1 %	1 %	0 %	2 %	25 %	-
50	1 %	1 %	1 %	3 %	3 %	3 %	3 %	2 %	5 %	40 %	-
55	5 %	3 %	5 %	8 %	11 %	8 %	9 %	5 %	9 %	54 %	-
60	12 %	8 %	11 %	25 %	31 %	18 %	24 %	14 %	18 %	67 %	-
65	25 %	18 %	24 %	46 %	50 %	37 %	44 %	28 %	32 %	78 %	-
70	43 %	35 %	43 %	69 %	69 %	57 %	65 %	47 %	50 %	88 %	-
75	63 %	59 %	63 %	84 %	86 %	75 %	82 %	66 %	69 %	95 %	-
80	80 %	78 %	80 %	95 %	95 %	89 %	93 %	83 %	84 %	98 %	-
85	92 %	93 %	92 %	99 %	99 %	96 %	98 %	93 %	94 %	99 %	-
90	98 %	97 %	98 %	100 %	100 %	99 %	100 %	98 %	98 %	100 %	-
95	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-
100	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-

Slika 2.1.1: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

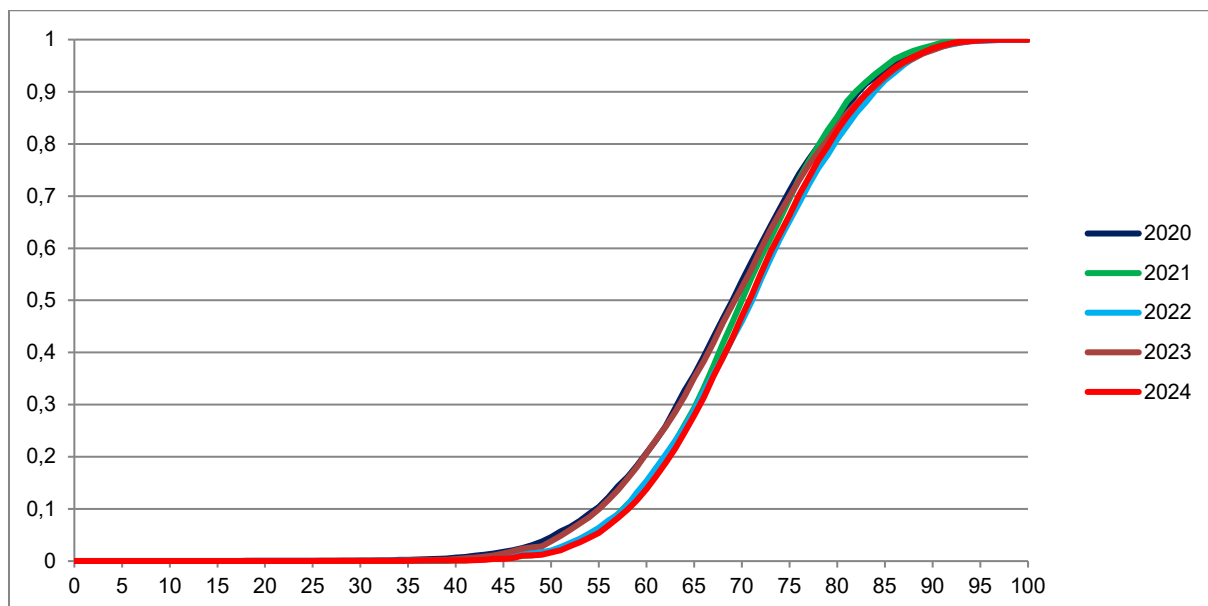
Vir: Državni izpitni center, 2024

2.2 Meje med ocenami

Preglednica 2.2.1 prikazuje primerjavo mej med točkovnimi ocenami v letih od 2020 do 2024, slika 2.2.1 pa kumulativno frekvenčno porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah za referenčno skupino SM, na kateri se postavljajo meje med točkovnimi ocenami.

Preglednica 2.2.1: *Meje med točkovnimi ocenami za zadnjih pet let*

	Točkovne ocene						
Leto	2	3	4	5	6	7	8
2020	49	59	65	70	75	80	86
2021	49	59	65	70	75	80	86
2022	50	59	65	70	75	80	86
2023	50	59	65	70	75	80	86
2024	50	59	65	70	75	80	86

Slika 2.2.1: *Kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah – referenčna skupina SM*

Vir: Državni izpitni center, 2024

2.3 Porazdelitev dosežkov po točkovnih ocenah

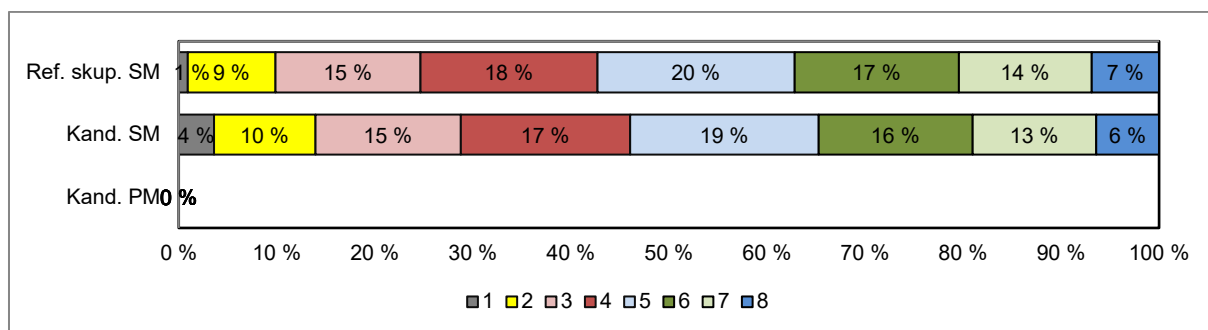
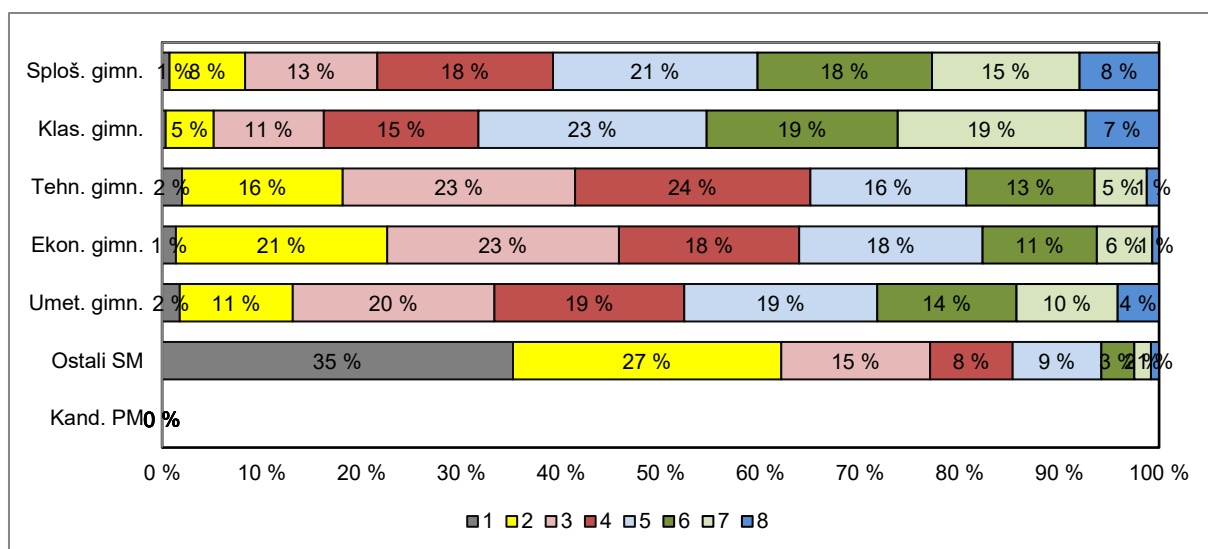
Preglednica 2.3.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah pri slovenščini v spomladanskem izpitnem roku SM 2024 (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.3.2 in slika 2.3.1 pa delež kandidatov s posameznimi točkovnimi ocenami (tj. relativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

Preglednica 2.3.1: *Frekvenčna porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah*

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	33	1	34	8	4	6	18	52	222	170	0
2	331	13	344	65	61	38	164	508	638	130	0
3	581	30	611	94	67	68	229	840	912	72	0
4	772	42	814	95	52	64	211	1.025	1.065	40	0
5	898	62	960	63	53	65	181	1.141	1.184	43	0
6	767	52	819	52	33	47	132	951	967	16	0
7	648	51	699	21	16	34	71	770	778	8	0
8	349	20	369	5	2	14	21	390	394	4	0
Uspešni	4.346	270	4.616	395	284	330	1.009	5.625	5.938	313	0
Skupaj	4.379	271	4.650	403	288	336	1.027	5.677	6.160	483	0

Preglednica 2.3.2: *Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah*

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	1 %	0 %	1 %	2 %	1 %	2 %	2 %	1 %	4 %	35 %	-
2	8 %	5 %	7 %	16 %	21 %	11 %	16 %	9 %	10 %	27 %	-
3	13 %	11 %	13 %	23 %	23 %	20 %	22 %	15 %	15 %	15 %	-
4	18 %	15 %	18 %	24 %	18 %	19 %	21 %	18 %	17 %	8 %	-
5	21 %	23 %	21 %	16 %	18 %	19 %	18 %	20 %	19 %	9 %	-
6	18 %	19 %	18 %	13 %	11 %	14 %	13 %	17 %	16 %	3 %	-
7	15 %	19 %	15 %	5 %	6 %	10 %	7 %	14 %	13 %	2 %	-
8	8 %	7 %	8 %	1 %	1 %	4 %	2 %	7 %	6 %	1 %	-
Uspešni	99 %	100 %	99 %	98 %	99 %	98 %	98 %	99 %	96 %	65 %	-
Skupaj	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-

Slika 2.3.1: *Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah*

Vir: Državni izpitni center, 2024

3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2024

V preglednici 3.1 so zbrani splošni podatki (tj. statistike) o kandidatih, ki so opravljali izpit splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2024.

Preglednica 3.1: Splošni podatki o kandidatih pri izpitu SM iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2024

	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
Število kandidatov	4379,00	271,00	4650,00	403,00	288,00	336,00	1027,00	5677,00	6160,00	483,00	0,00
Povprečni splošni uspeh pri SM*	21,16	22,34	21,23	18,77	17,12	19,63	18,61	20,78	20,63	16,51	-
Povprečni uspeh v 4. letniku SŠ	3,91	4,10	3,92	3,75	3,69	3,83	3,76	3,89	3,84	2,94	-
Povprečni uspeh v 3. letniku SŠ	3,89	4,03	3,90	3,74	3,78	3,94	3,81	3,88	3,84	3,09	-
Povprečna točkovna ocena pri predmetu SM	5,01	5,25	5,03	4,00	3,91	4,46	4,13	4,86	4,68	2,49	-
Povprečna originalna točkovna ocena pri predmetu SM**	5,01	5,25	5,02	4,00	3,91	4,46	4,12	4,86	4,67	2,48	-
Povprečno število odstotnih točk pri predmetu SM	71,89	73,31	71,97	66,27	65,67	68,79	66,93	71,06	69,73	54,08	-
Mediana odstotnega števila točk pri predmetu SM	72	74	72	66	65,5	69	67	71	70	54	-
Standardni odklon odstotnih točk pri predmetu SM	9,66	8,83	9,62	8,69	8,72	9,40	9,03	9,71	11,09	13,99	-
Povprečna ocena pri predmetu v 4. letniku SŠ	3,46	3,75	3,48	3,21	3,18	3,19	3,20	3,43	3,39	2,65	-
Povprečna ocena pri predmetu v 3. letniku SŠ	3,48	3,70	3,49	3,34	3,25	3,39	3,33	3,46	3,43	2,73	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in točkovne ocene pri predmetu SM*	0,82	0,83	0,82	0,76	0,84	0,85	0,80	0,83	0,83	0,81	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 4. letniku SŠ*	0,76	0,70	0,76	0,68	0,72	0,73	0,69	0,74	0,74	0,55	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 3. letniku SŠ*	0,71	0,68	0,71	0,66	0,66	0,67	0,65	0,69	0,69	0,54	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in uspeha v 4. letniku SŠ***	0,69	0,61	0,69	0,64	0,64	0,72	0,66	0,68	0,70	0,65	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in uspeha v 3. letniku SŠ***	0,69	0,61	0,69	0,64	0,64	0,72	0,66	0,68	0,70	0,65	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 4. letniku SŠ***	0,70	0,64	0,70	0,59	0,56	0,74	0,63	0,69	0,70	0,68	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 3. letniku SŠ***	0,65	0,58	0,65	0,59	0,63	0,73	0,65	0,65	0,66	0,69	-
Korelacija notranjega in zunanjega dela pri SM	0,40	0,39	0,40	0,37	0,33	0,38	0,36	0,40	0,48	0,44	-
Odstotek neuspešnih s PP	0,75	0,37	0,73	1,99	1,39	1,79	1,75	0,92	3,60	35,20	-
Odstotek neuspešnih brez PP	1,03	0,74	1,01	2,98	1,74	2,08	2,34	1,25	4,01	36,44	-

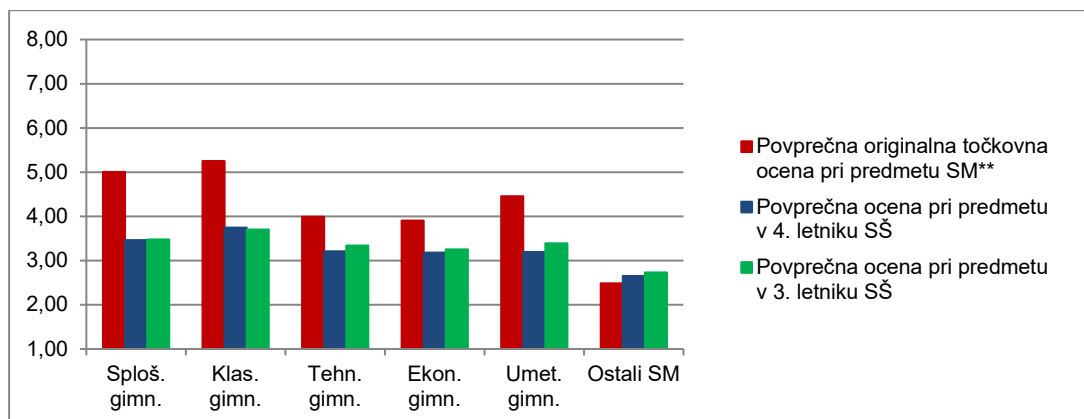
* Pri izračunu povprečnega splošnega uspeha pri SM so upoštevani samo uspešni kandidati (10 točk ali več). Enako velja tudi za korelacije s splošnim uspehom pri SM.

** Originalna točkovna ocena je ocena pri predmetu SM, izračunana iz odstotnih točk, brez upoštevanja PP (pogojno pozitivne) ali upoštevanja ocene iz prejšnjega roka.

*** Korelacija z oceno pri predmetu SM se računa z originalno točkovno oceno pri predmetu SM.

Če je manj kakor 30 popolnih parov podatkov, se korelacija ne izračuna.

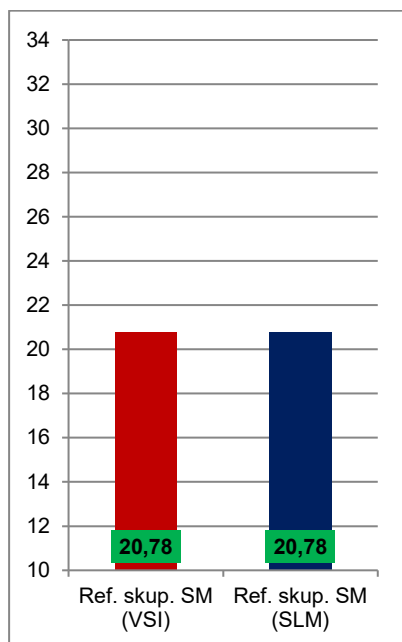
Slika 3.1 prikazuje primerjavo povprečne originalne točkovne ocene pri izpitu SM iz slovenščine in povprečnih ocen iz slovenščine v 4. in 3. letniku srednje šole. Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

Slika 3.1: *Povprečne (točkovne) ocene pri izpitu SM iz slovenščine*

Vir: Državni izpitni center, 2024

Slika 3.2 prikazuje primerjavo povprečnega splošnega uspeha vseh gimnazijcev, ki so v spomladanskem izpitnem roku 2024 prvič v celoti opravljali splošno maturo (ref. skup. SM – VSI), in gimnazijcev, ki so v tem izpitnem roku prvič v celoti opravljali izpit SM iz slovenščine (ref. skup. SM – SLM).

Slika 3.2: *Povprečni splošni uspeh pri SM in pri izpitu SM iz slovenščine*

Vir: Državni izpitni center, 2024

4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM

4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita

Preglednica 4.1.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri zunanjem in notranjem delu izpita iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku SM 2024.

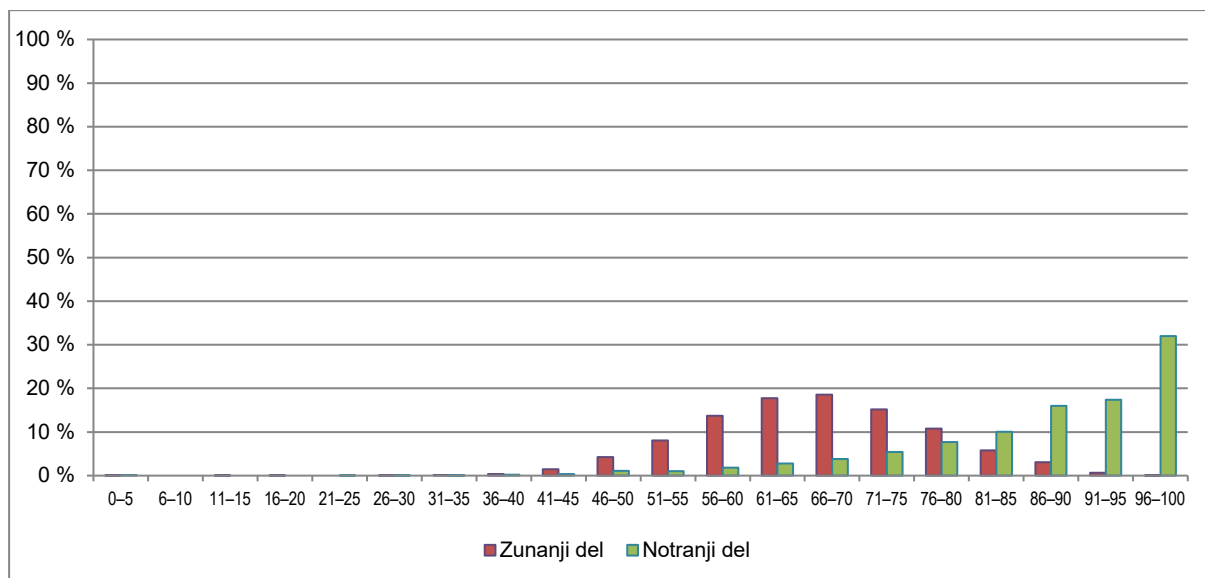
Preglednica 4.1.1: Osnovni statistični podatki

	Zunanji del	Notranji del
Število kandidatov	5.677	5.677
Povprečno število odstotnih točk	53,31	17,74
Standardni odklon odstotnih točk	8,40	2,56
Maksimalno število odstotnih točk	77,33	20,00
Povprečna težavnost	0,67	0,89

Preglednica 4.1.2 in slika 4.1.1 prikazujeta relativno frekvenčno porazdelitev referenčne skupine SM po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku SM 2024.

Preglednica 4.1.2: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Odstotki	Zunanji del	Notranji del
0–5	0 %	0 %
6–10	0 %	0 %
11–15	0 %	0 %
16–20	0 %	0 %
21–25	0 %	0 %
26–30	0 %	0 %
31–35	0 %	0 %
36–40	0 %	0 %
41–45	1 %	0 %
46–50	4 %	1 %
51–55	8 %	1 %
56–60	14 %	2 %
61–65	18 %	3 %
66–70	19 %	4 %
71–75	15 %	5 %
76–80	11 %	8 %
81–85	6 %	10 %
86–90	3 %	16 %
91–95	1 %	17 %
96–100	0 %	32 %
SKUPAJ	100 %	100 %

Slika 4.1.1: *Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita*

Vir: Državni izpitni center, 2024

4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita

Preglednica 4.2.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM po posameznih delih izpita iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku SM 2024.

Preglednica 4.2.1: *Osnovni statistični podatki po posameznih delih izpita*

	Izpitna pola 1	Izpitna pola 2	Ustni izpit
Število kandidatov	5.677	5.677	5.677
Povprečno število odstotnih točk	33,87	19,40	17,74
Standardni odklon odstotnih točk	5,67	3,66	2,56
Maksimalno število odstotnih točk	50,00	30,00	20,00
Povprečna težavnost	0,68	0,65	0,89

4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih

Kandidati pišejo izpitno polo 1 (IP1) in izpitno polo 2 (IP2) ter opravljajo ustni izpit. IP1 je šolski esej, kandidati izbirajo med dvema tipoma eseja, razpravljalnim in razlagalnim/interpretativnim. Šolski esej pišejo na podlagi tematskega sklopa, ki vključuje razpisana literarna besedila. IP2 je razčlemba neumetnostnega besedila, ki vključuje naloge na vseh jezikovnih ravneh in tvorbo krajšega neumetnostnega besedila. Ustni izpit vsebuje tri vprašanja: branje odlomka umetnostnega besedila ali kratkega umetnostnega besedila, interpretacijo prebranega besedila in njegovo umestitev v literarnozgodovinski kontekst ter splošno vprašanje iz književnosti ali jezika.

4.3.1 IZPITNA POLA 1 (ŠOLSKI ESEJ)

Kandidati s pisanjem šolskega eseja dokažejo, da znajo o literarnih besedilih predpisanega tematskega sklopa po podanih smernicah napisati daljše besedilo (najmanj 600 besed), ki je vsebinsko smiselno in zaokroženo, zgradbeno in slogovno ustrezno ter jezikovno pravilno. V tej izpitni poli kandidati torej dokazujejo razvitost svoje literarnobralne in sporazumevalne zmožnosti.

Naslov tematskega sklopa na letošnjem maturitetnem izpitu je bil *Ujeti ali svobodni?*; predpisana pa so bila štiri dramska besedila, in sicer: Slavko Grum, *Dogodek v mestu Gogi*, Jean-Paul Sartre, *Zaprta vrata*, Drago Jančar, *Veliki briljantni valček*, Tjaša Mislej, *Naše skladišče*.

Šolski esej je pisalo 5.677 kandidatov, v povprečju so dosegli 33,87 odstotne točke (lani 31,83 – letošnji rezultat je torej za več kot dve odstotni točki višji). Indeks objektivnosti je bil 0,57. Kontrolno ocenjenih je bilo 432 esejev, tj. 7,6 % (lani 10,4 % esejev; letos so bile razlike med ocenjevalci torej v povprečju manjše). Enako kot lani so tudi letos trije kandidati dosegli vse možne točke, tj. 50. V nadaljevanju so posebej predstavljene analize dosežkov pri razpravljalnem in interpretativnem eseju.

RAZPRAVLJALNI ESEJ

Kandidati so pisali razpravljalni esej z naslovom *Zakaj je bivanje za zaprtimi vrati in v skladišču peklensko?*; k razmišljanju o problemsko zastavljenem vprašanju v naslovu sta jih usmerjala dva odlomka, in sicer Garcinova replika iz *Zaprtih vrat* ter kratek dvogovor med Mario in Vero iz *Našega skladišča*, v katerih so kandidati lahko razbrali motiv ujetosti oseb v prostoru (peklu oz. skladišču). Smernice za pisanje so kandidate najprej vodile od predstavitve obeh dogajalnih prostorov in pojasnila, kako prostor doživljajo dramske osebe, do primerjave odnosov med osebami; smernice z nalogami višjih taksonomskih stopenj pa so od kandidatov pričakovale presojo, v kolikšni meri lahko osebe iz dram uresničijo besede »Če ti kaj ni všeč, veš, kje so vrata« (presoja, ki se navezuje na razumevanje dramskih besedil), pojasnilo, kateri problemi, predstavljeni v dramah, ustvarjajo tudi »pekel« našega časa, ter presojo, ali za sodobnega človeka obstaja izhod iz njega. Naslov in navodila za pisanje so bila zastavljena problemsko, hkrati pa dovolj odprta, da so kandidati ob njih lahko dokazovali razvitost svoje literarnobralne zmožnosti. Naloge so bile zastavljene na taksonomsko različnih stopnjah, skladno s predmetnim izpitnim katalogom.

Razpravljalni esej je pisalo 5.515 kandidatov, kar je 97,16 %. To je podoben delež, kot je bil na maturi 2022, na lanskem spomladanskem roku pa je bil ta delež bistveno nižji, nekaj manj kot 77 %. Letošnji ponovno višji delež gre pripisati temu, da so bili kandidati letos bolj pripravljeni na problemski naslov, odprtost smernic za pisanje in zahtevnost nalog na tretji taksonomski stopnji. V povprečju so kandidati pri razpravljalnem eseju dosegli 33,81 točke (lani: 31,90; predlani: 33,64). Indeksi so: indeks težavnosti 0,68; indeks diskriminativnosti 0,56; indeks objektivnosti 0,56.

V postavki A so morali kandidati predstaviti dogajalni prostor v dramah *Zaprta vrata* in *Naše skladišče* ter pojasniti, zakaj ga osebe doživljajo kot »peklenskega«. Naloga je bila zastavljena na I. in II. taksonomski stopnji (reprodukcija znanja in razumevanje) in je bila ovrednotena z 8 točkami. V povprečju so kandidati dosegli 6,44 točke; naloga za kandidate ni bila težka, saj je imela visok indeks težavnosti 0,80 (najvišji med vsemi vsebinskimi postavkami). Naloga je dobro ločevala uspešnejše kandidate od manj uspešnih (indeks diskriminativnosti 0,46). Kandidati so točke izgubljali predvsem zaradi površnih oz. enostranskih predstavitev prostorov ali zaradi premajhnega poudarka na pojasnilu doživljanja oseb.

Postavka B je od kandidatov zahtevala primerjavo odnosov med osebami v prvi drami z odnosi med osebami v drugi drami. Tudi ta postavka je bila ovrednotena z 8 točkami, zahtevnostno pa v celoti na II. taksonomski stopnji. Pri postavki so kandidati v povprečju dosegli 5,24 točke; naloga je bila torej nekoliko težja od prve z indeksom težavnosti 0,66; naloga je imela odlično ločljivost z indeksom diskriminativnosti 0,54. Pri primerjavi se pričakuje struktura primerjave (uvodna teza/trditev, vsaj dva poglobljeno razložena in utemeljena člena primerjave in/ali sklep). Kandidati s strukturo nimajo več

težav, točke so izgubljali predvsem zaradi nepoglobljenosti (slabše razlaganje in predvsem slabše utemeljevanje izpostavljenih členov primerjave); kandidati so namreč pogosto izbrane člene primerjave naštevalno nizali z le skupnim izpostavljanjem podobnosti in/ali razlik med primerjanima elementoma ter slabše izkazovali poglobljeno razumevanje navedenih elementov.

V postavki C so morali kandidati presoditi, v kolikšni meri lahko osebe iz dramskih besedil uresničijo besede »Če ti kaj ni všeč, veš, kje so vrata.« Gre za poved iz replike, ki je bila podana kot odlomek iz dramskih besedil pod naslovom eseja; besede je izrekla Vera sodelavki Marii v *Našem skladišču*. Naloga je bila ovrednotena s 6 točkami in je bila zahtevnostno na II. in III. taksonomski stopnji, saj je poleg razumevanja obeh dramskih besedil od kandidatov pričakovala tudi vrednotenje (odnosna raven). Kljub temu so kandidati postavko dobro reševali in zanje ni bila prezahtevna; indeks težavnosti je bil 0,71 (drugi najvišji za postavko A), kandidati so v povprečju dosegli 4,26 točke. Tudi ta naloga je imela odlično ločljivost (indeks diskriminativnosti 0,52).

Postavka Č je imela dva dela. V prvem delu (Č1) so morali kandidati pojasniti, kateri problemi, izpostavljeni v dramah, ustvarjajo tudi pekel sodobnega časa, v drugem delu (Č2) pa presoditi, ali za sodobnega človeka obstaja izhod iz tega pekla. Vsak del postavke je imel po 4 točke. Za kandidate je bil prvi del postavke bistveno lažji od prvega; Č1 ima indeks težavnosti 0,67 (kandidati so v povprečju dosegli 2,67 točke), Č2 pa 0,45 (povprečno število točk: 1,80). To je ustrezno, saj je naloga Č1 na II., Č2 pa na III. taksonomski stopnji. Oba dela naloge sta odlično ločevala kandidate po zmožnostih, saj sta imela zelo podoben indeks diskriminativnosti (0,47 in 0,45). Kandidati so pri navajanju problemov pogosto nekoliko pretiravali in navajali tudi probleme, ki za ti dve dramski besedili niso relevantni (npr. vojna, totalitarni sistemi), zato so izgubljali točke. V Č2 so kandidati redkeje dobili vse možne točke, ker je postavka od njih pričakovala vrednotenje na zahtevnejših ravneh in ne zgolj na ravni doživljanja; kandidati so morali izhajati tudi iz poznavanja družbenega in širšega konteksta, lahko tudi literarnega, kar je bilo za večino zahtevno.

Iz indeksov težavnosti za vse vsebinske postavke je razvidno, da so bile naloge zastavljene na ustreznih težavnostnih stopnjah – indeksi težavnosti se gibljejo od 0,45 do 0,80. Nobena od nalog za kandidate ni bila prelahka in tudi nobena pretežka; indeksi težavnosti ustrezajo razporeditvi nalog po taksonomskih stopnjah, saj ima naloga na I. taksonomski stopnji (postavka A) pričakovano najvišji indeks, naloga, ki je bila v celoti zastavljena na III. taksonomski stopnji (postavka Č2), pa najnižjega. Ustreznost nalog potrjujejo tudi indeksi diskriminativnosti, ki se za vse naloge nahajajo v idealnem pasu od 0,45 do 0,54, – kar pomeni, da razpravljalni esej odlično razvršča kandidate na lestvici razvitosti literarnobralne zmožnosti. Ustrezen indeks diskriminativnosti ima tudi postavka *Dodatne točke*, in sicer 0,43, indeks težavnosti 0,03 sicer kaže, da so se ocenjevalci za dodatne točke redko odločali, vendar pa so dodeljene točke dosegle svoj namen, saj so jih dobili učno boljši kandidati.

Pri jezikovnih postavkah so kandidati v povprečju dosegli 13,29 točke od skupaj 20 možnih (lani:13,78), kar pomeni 66,45 %. Ta rezultat je sicer rahlo nižji od lanskega, vendar primerjalno glede na triletno obdobje, odkar so bile uvedene spremembe pri ocenjevanju jezika (leta 2022), kaže stabilnost pri ocenjevanju jezika v eseju. Indeksi težavnosti posameznih jezikovnih postavk pokažejo, da so za kandidate najtežji pravopis (IT = 0,53), notranja zgradba/koherenca besedila (IT = 0,63) in slovnica (IT = 0,65) – razporeditev težavnosti je popolnoma enaka lanski. Najlažja pa je za kandidate zunanja zgradba, tj. členitev na ustrezne odstavke (IT = 0,90). Indeksi diskriminativnosti so za jezikovne postavke odlični, saj se gibljejo med 0,47 in 0,57; izjema je le zunanja zgradba (ID = 0,22), ki pa ima tudi zaradi majhnega razpona točk (0, 1 ali 2 točki) nekoliko »izkrivljene« indekse.

INTERPRETATIVNI ESEJ

Kandidati so pisali interpretativni esej na odlomek iz Grumove drame *Dogodek v mestu Gogi* (Slavko Grum: *Dogodek v mestu Gogi*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2022. 39–43). V njem na začetku Klikot piše ljubezensko pismo Hani in ga glasno bere, zmotita ga glasbenika Kvirin in Kaps, ki ga vabita k igranju podoknice za Hano, s Haninim veseljem zaradi presenečenja ob zaigrani podoknici se odlomek tudi

zaključiti. Kandidati so morali na podlagi didaskalij povzeti dogajanje v odlomku. Odlomek so morali vsebinsko razdeliti na dva dela ter predstaviti vzdušje v obeh delih odlomka in ga ponazoriti/utemeljiti z jezikovnimi in s slogovnimi sredstvi. Na podlagi odlomka so morali označiti Klikota in utemeljiti svoje doživljanje te osebe. Na koncu so morali presoditi, ali se v nadaljevanju drame Klikot kot dramska oseba razvije.

Interpretativni esej je pisalo 161 kandidatov, kar je 2,4 %. Delež kandidatov je primerljiv z deležem v letu 2022 in pred tem, medtem ko je bil lani ta delež bistveno višji (23,2 %). V povprečju so kandidati pri interpretativnem eseju dosegli 36,35 točke (lani: 31,60; predlani: 35,70) – rezultat je primerljiv z letom 2022, ko je interpretativni esej pisalo malo kandidatov; zaradi višjega števila kandidatov je bil lanski rezultat nekoliko nižji in bolj primerljiv z rezultati razpravljalnega eseja. Indeks težavnosti interpretativnega eseja je 0,73, indeks diskriminativnosti 0,63 in indeks objektivnosti 0,72.

V postavki A so morali kandidati povzeti dogajanje v odlomku, tako da so pri tem upoštevali le didaskalije. Naloga je v celoti na I. taksonomski stopnji in je bila ovrednotena s 4 točkami. Kandidati so v povprečju dosegli 3,33 točke, indeks težavnosti je bil 0,83. Kandidati so točke izgubljali predvsem zaradi neupoštevanja navodila, da se je pri povzetku treba navezati na didaskalije. Naloga je dobro ločevala kandidate, indeks diskriminativnosti je bil 0,35.

Postavka B je bila dvodelna. V prvem delu (B1) so morali kandidati predstaviti vzdušje v prvem in drugem delu odlomka – opaziti so torej morali, da je odlomek vsebinsko dvodelen; v drugem delu (B2) pa so morali predstavitev vzdušja utemeljiti z jezikovnimi in s slogovnimi sredstvi iz odlomka. Naloga je zahtevnostno v celoti na II. taksonomski stopnji. Prvi del je bil za kandidate lažji, pri njem so dosegli v povprečju 3,13 točke od 4 možnih (indeks težavnosti 0,78); pri drugem so dosegli 4,48 točke od 8 možnih (indeks težavnosti 0,56 – najnižji med vsemi nalogami). Z vsebinskim delom naloge kandidati torej niso imeli večjih težav, kot zahtevnejše se je (ponovno) pokazalo interpretiranje jezikovnih in slogovnih sredstev iz odlomka. Kandidati zmorejo poiskati jezikovna in slogovna sredstva, precej manj pa so prepričljivi pri njihovi interpretaciji (tj. pri pojasnjevanju učinka teh sredstev v literarnem besedilu). Oba dela naloge sta imela odlična indeksa diskriminativnosti (0,45 in 0,54), torej je naloga B v celoti odlično ločevala učno zmožnejše kandidate od šibkejših.

Tudi postavka C je bila dvodelna. Kandidati so morali označiti Klikota na podlagi odlomka (C1), nato pa predstaviti in utemeljiti svoje doživljanje tega lika (C2). Vsak del je imel po 4 točke, pri čemer je bil prvi del naloge na zahtevnostno najnižji stopnji (reprodukcija odlomka), drugi del pa na najvišji (osebni odnos do prebranega odlomka). Drugi del naloge se je pokazal le kot nekoliko težji od prvega; indeks težavnosti C1 je bil 0,83 (enako kot postavka A), C2 pa 0,75. V povprečju so dosegli 3,31 oz. 3,01 točke od 4 možnih. Nalogo na III. taksonomski stopnji so kandidati reševali dobro predvsem zato, ker je od njih zahtevala predstavitev in utemeljitev doživljanja literarne osebe, ne pa vrednotenja na zahtevnejših stopnjah. Indeks diskriminativnosti za oba dela naloge sta odlična (0,48 in 0,38); indeks za C2 pokaže, da tudi učno manj zmožni kandidati relativno dobro utemeljujejo svoje doživljanje literarnih oseb.

V postavki Č so morali kandidati presoditi, ali se Klikot kot dramski lik v nadaljevanju drame razvije ali ne – naloga je bila odprta, zahtevnostno na II. in III. taksonomski stopnji (razumevanje besedila in nadgradnja z vrednotenjem, ki vključuje sklepanje na podlagi osebnega razumevanja in doživljanja te literarne osebe). Kandidati so v povprečju dosegli 4,15 točke od 6 možnih, indeks težavnosti je bil 0,69; naloga je odlično ločevala boljše in slabše kandidate z indeksom diskriminativnosti 0,57.

Tudi interpretativni esej ima ustrezno razporejeno težavnost nalog; pričakovano so kandidati najboljše reševali naloge na I. taksonomski stopnji. Indeksi diskriminativnosti kažejo, da so naloge dobro ločevale kandidate po znanju. Tudi dodatne točke imajo podobne indekse kot pri razpravljalnem eseju (IT = 0,05; ID = 0,39), tako da zanje veljajo enako ugotovitve kot zgoraj.

Pri jezikovnih postavkah so kandidati v povprečju dosegli 14,80 točke (od 20 možnih) oz. 74 %, kar je za 1,51 točke več kot pri razpravljalnem eseju. Za interpretativni esej so se torej odločali kandidati z v povprečju nekoliko bolj razvito sporazumevalno zmožnostjo – to se z redkimi izjemami izkaže vsako leto (izjema je bila npr. v lanskem letu, ko se je za ta tip eseja odločilo bistveno več kandidatov kot kdaj koli prej). Tudi za pisce interpretativnega eseja je bila najzahtevnejša jezikovna postavka pravopis (IT = 0,61; vendar precej manj zahtevna kot za pisce razpravljalnega eseja), druga najzahtevnejša pa notranja zgradba/koherenca besedila (IT = 0,67), na tretjem mestu po zahtevnosti pa je slog besedišča (IT = 0,76), ki mu sledi slovnica (IT = 0,77). Zunanja zgradba ima zelo visok indeks težavnosti 0,96 (pisici osnovno členitev na odstavke skoraj stoddostno obvladajo, kar je pričakovano, glede na to, da ta tip eseja pišejo učno zmožnejši kandidati).

Sklep:

1. Pri IP1 so kandidati letos dosegli za dve odstotni točki višji rezultat kot lani. Po eni strani je to posledica boljše pripravljenosti na vsebinski del eseja (pri jeziku so namreč v povprečju dosegli rahlo nižji rezultat kot leto pred tem) oziroma pripravljenosti na problemski tip eseja na splošno. Ugotovimo lahko, da so vsebinske spremembe, uvedene v preteklih letih, našle pot v pouk slovenščine na gimnazijah in da je matura na pouk ugodno učinkovala. Po drugi strani je višji rezultat lahko tudi posledica večjega deleža kandidatov, ki so pisali razpravljalni esej, ki se mu pri pouku posveča več pozornosti, saj so v lanskem letu pisali interpretativni esej tudi kandidati, ki nanj niso bili zares pripravljeni in so tako nekoliko znižali skupni rezultat eseja.
2. Iz indeksov težavnosti in diskriminativnosti razberemo, da so bile naloge v obeh esejih zastavljene premišljeno – ustrezno so bile razporejene po taksonomskih stopnjah, pri nalogah nižjih taksonomskih stopenj so kandidati dosegli višje rezultate, vse naloge so kandidate dobro ali celo odlično ločevale po zmožnostih.
3. Indeks objektivnosti šolskega eseja je bil letos 0,57, kar je nekoliko nižje kot lani (0,61), vendar podatki standardnega odklona in nižje število nalog v tretjem ocenjevanju kažejo, da je bilo ocenjevanje IP1 usklajeno. Pri nalogah odprtega tipa in relativno visokem točkovnem razponu (od 4 do 8 točk pri vsebinskem delu) je višji indeks objektivnosti težko dosegljiv. Iz primerjave indeksov objektivnosti za razpravljalni in interpretativni esej pa lahko ugotovimo, da manjša skupina ocenjevalcev doseže bistveno večjo usklajenost – IO razpravljalnega eseja je bil 0,56, IO interpretativnega pa kar 0,72.

4.3.2 IZPITNA POLA 2 (RAZČLEMBE NEUMETNOSTNEGA BESEDILA)

Izpitna pola 2 (IP2) celovito preverja sporazumevalne zmožnosti kandidatov, tj. razumevanje, analiziranje in vrednotenje neumetnostnega izhodiščnega besedila izbrane besedilne vrste z različnih vidikov ter s tem tudi vse pomembne sestavine in cilje učnega načrta. Izpitna pola je sestavljena tako, da v ustreznih deležih vključuje naloge za preverjanje vseh vrst razčlemb neumetnostnega besedila: pomensko, okoliščinsko, naklonsko, glasoslovno s pravorečjem, pravopisno, besedoslovno, oblikoslovno, skladijsko, besedotvorno, slogovno in besediloslovno. Naloge preverjajo tako znanje kot različne zmožnosti na treh taksonomskih stopnjah: prva stopnja predstavlja dobesedno razumevanje, poznavanje dejstev, teorij, postopkov ...; druga stopnja razumevanje s sklepanjem, preoblikovanje, razlaganje, prenos znanja, analizo, razčlenjevanje ...; tretja stopnja pa ustvarjalno oziroma kritično razumevanje, sintezo, ocenjevanje z utemeljevanjem, ustvarjalno uporabo ...

Letos je IP2 sestavljalo 19 nalog, skupaj vrednih 90 točk. Prvih 18 nalog je bilo namenjenih razčlembi izhodiščnega besedila (73 točk ali 81,1 %), zadnja naloga pa tvorjenju besedila (17 točk ali

18,9 %). Izhodiščno besedilo je bilo publicistično besedilo, ki je bilo prirejeno po članku, objavljenem na spletnem portalu Dela, in sicer je šlo za reportažo z Visokega oz. iz Tavčarjevega dvorca na Visokem z naslovom »Ni se vrnil v kajžo, temveč v dvorec«. Kandidati so morali v zadnji nalogi tvoriti uradno prošnjo.

IP2 je pisalo 5.677 kandidatov, ki so v povprečju dosegli 58,20 točke (tj. 19,40 relativne točke), kar je rahlo nižji rezultat kot lanski (59,34 točke oz. 19,78 relativne točke). Indeks težavnosti testa je bil 0,64. Kljub rahlo nižjim rezultatom kot lani lahko rečemo, da IP2 zagotavlja stabilen rezultat. Letos je najvišje število točk, tj. 89, dosegel en kandidat, še en kandidat pa je dosegel 88 točk (lani sta bila dva kandidata z najvišjim številom točk 88). Poleg njiju izpostavljamo še po pet kandidatov s 87 in 86 točkami ter trinajst kandidatov s 85 točkami. V primerjavi z lanskim letom, ko je bilo kandidatov, ki so dosegli 85 točk ali več, 18, je letos kandidatov s tako visokim številom točk več, in sicer 27.

Ker se vse naloge v IP2 navezujejo na izhodiščno besedilo, presojamo veljavnost in ustreznost indeksov težavnosti in diskriminativnosti z vidika celote. Pri IP2 ne analiziramo indeksa objektivnosti, saj so bile naloge ocenjene samo enkrat, razen nalog mejnega kontrolnega ocenjevanja.

INDEKS TEŽAVNOSTI

Ustrezen indeks težavnosti je med 0,10 in 0,90. Vse naloge IP2 so znotraj tega pasu. Za lahke naloge veljajo tiste z indeksom težavnosti nad 0,80; v poli je bila le ena taka naloga, in sicer 10. (IT = 0,84). Za težke naloge veljajo tiste z indeksom pod 0,50, take so bile štiri naloge, in sicer: 16. (IT = 0,27), 5. (IT = 0,37), 4. (IT = 0,38) in 18. naloga (IT = 0,48). V nadaljevanju predstavljamo vseh pet izpostavljenih nalog.

10. naloga je bila najlažja (IT = 0,84), imela je tudi nizek indeks diskriminativnosti (0,15) in je le slabo ločevala kandidate med seboj. Naloga je bila besedoslovna, izhajala je iz slovarskega sestavka SSKJ² (iztočnica *gibanje*). Naloga je imela štiri dele: v 10.1 so morali kandidati zapisati številko pomena, v katerem je beseda *gibanje* rabljena v 8. odstavku izhodiščnega besedila; naloga je sicer na II. taksonomski stopnji (razumevanje), vendar prepoznava pravega pomena ni bila zahtevna, zato je nalogo lahko uspešno rešila večina kandidatov. V nalogah 10.2 in 10.3 so morali kandidati obkrožiti pravičen odgovor med štirimi ponujenimi. Analiza rezultatov ne pokaže, kako so kandidati reševali posamezne dele naloge, vendar iz izkušenj z ocenjevanjem sledi, da je bila naloga 10.2 nekoliko zahtevnejša in pogostejše rešena napačno, saj so morali v njej ugotoviti, za katero vrsto prenesenega pomena gre pri rabi besede *gibanje*. Izbirali so med možnostmi a) preimenovanje ali metonimija, b) prisposoda ali metafora, c) primera ali komparacija in č) poosebitev ali personifikacija (pravičen odgovor je b). Naloga 10.3 je bila po izkušnjah iz ocenjevanja nekoliko manj zahtevna, saj so morali kandidati poiskati sobesedilno ustrezno sopomenko besedi *gibanje* med štirimi ponujenimi možnostmi: a) miganje, b) kroženje, c) premikanje, č) združenje (pravičen odgovor je č). Tudi ti dve nalogi od kandidatov zahtevata bralno razumevanje in uporabo znanja, zato sta na II. taksonomski stopnji. Naloga 10.4 je od kandidatov zahtevala navedbo strok, v katerih se uporablja beseda *gibanje*. Odgovor so razbrali iz kvalifikatorjev v terminološkem gnezdu slovarskega sestavka, naloga je od njih zahtevala znanje branja slovarskega sestavka, kar sodi k osnovnemu znanju. Naloga je bila kompleksna, vendar se je izkazala za nekoliko prelahko. Morda je bila izbrana »prelahka« beseda, morda so bile ponujene možnosti pri izbirnih odgovorih nekoliko premalo zahtevne in so kandidati »uganili« odgovor. Problem ni toliko v visokem indeksu težavnosti, saj je na testu lahko ena naloga nekoliko lažja od ostalih, ampak je problem v tem, da naloga slabo ločuje kandidate po znanju. Vsekakor je treba v nadaljevanju razmisliti, kako doseči večjo ločljivost kandidatov tudi pri lažjih nalogah.

16. naloga je imela najnižji indeks težavnosti (0,27) in je bila najtežja, imela pa je ustrezen indeks diskriminativnosti (0,30), torej je relativno dobro ločevala boljše kandidate od slabših. Naloga je od kandidatov zahtevala zapis S-strukture večstavčne povedi – ta tip naloge se pojavi v vsaki izpitni poli in je praviloma vedno med tistimi z najnižjim indeksom težavnosti. Poved je bila štiristavčna, od tega je bil drugi stavek razdeljen na dva dela, kar je bilo za nekatere kandidate, ki skladnje ne obvladajo dobro, pretrd oreh. Ker se naloga točkuje po načelu vse ali nič, vsaka napaka v S-strukturi pomeni 0 točk. Kljub temu da je naloga za kandidate težka, bomo ta tip naloge ohranjali še v prihodnje, saj znanje o stavčni sestavi spada k temeljnim znanjem o slovnici.

5. naloga je imela drugi najnižji indeks težavnosti (0,37) in ustrezen indeks diskriminativnosti (0,25). Naloga je bila besedoslovna, in sicer so morali kandidati v delu 5.1 podčrtati besedi v povedi nadomestiti s sobesedilno ustrezno sopomenko. Največ težav je kandidatom povzročala beseda *veduta*, ki je praviloma niso bili zmožni nadomestiti z ustrezno sopomensko besedo, kljub temu da je v izhodiščnem besedilu njen pomen logičen in razviden. Druga beseda, ki so jo morali nadomestiti, je bila *sekcija* – pri tej so imeli manj težav. V delu 5.2 so morali besedi *reprezentativen* poiskati sobesedilno ustrezno sopomenko med šestimi ponujenimi možnostmi. Ocenjujemo, da se kandidati med reševanjem nalog ne vračajo k izhodiščnemu besedilu, čeprav bi se ravno pri takih tipih nalog za uspešno reševanje morali. Naloga je deloma na II. in deloma na III. taksonomski stopnji (razumevanje, razbiranje pomena, raba v novih okoliščinah), zato je razumljivo, da je bila za večino kandidatov težka. Slabo reševanje te naloge kaže tudi na splošen pojav upadanja bralne pismenosti pri dijakih oz. maturantih.

4. naloga je imela indeks težavnosti (0,38) le rahlo višji od prejšnje naloge, podoben je tudi indeks diskriminativnosti (0,26). Naloga je bila povezana z razumevanjem besedila in s skladnjo. Glasila se je: Kaj pomeni trditev v 11. odstavku izhodiščnega besedila, da je Tavčar vse življenje lovil ravnotežje med krajem, od koder je izhajal, in mestom ter širnim svetom. Odgovor zapišite v dvostavčni povedi z dopustnim odvisnikom. Ovrednotena je bila le z 2 točkama, in sicer je bil eno točko vreden vsebinsko ustrezen odgovor, eno točko pa jezikovno pravilna dvostavčna poved z dopustnim odvisnikom. Verjetno bi morala imeti naloga več točk, saj je v eni točki ovrednoteno tako znanje pravopisa kot skladnje. Praviloma kandidati kompleksne naloge, ki od njih zahtevajo povezovanje znanja z različnih jezikovnih ravni (besediloslovna in skladijska) in pravopisa, slabše rešujejo. Zaradi bralnega razumevanja, povezovanja več jezikovnih ravni in uporabe znanja v novih okoliščinah se naloga pretežno nahaja na III. taksonomski stopnji, zato je pričakovano za kandidate zahtevnejša.

18. naloga je imela indeks težavnosti relativno visok, saj se je znašla tik pod mejo »težke naloge« (IT = 0,48); imela pa je odličen indeks diskriminativnosti (0,56). Gre za tipično pravopisno nalogo IP2 na II. taksonomski stopnji; kandidati so morali v krajšem besedilu poiskati in popraviti deset jezikovnih napak. Relativno visok IT pove, da so se kandidati na to nalogo navadili, saj se isti tip naloge ponavlja že nekaj let zapored v vseh polah; idealen ID pa pove, da kandidati z več pravopisnega oz. jezikovnega znanja to nalogo dobro rešujejo.

INDEKS DISKRIMINATIVNOSTI

Mejna vrednost indeksa diskriminativnosti je 0,20; letos je bila pod mejno vrednostjo le ena naloga, in sicer 10. naloga (ID = 0,15). Ta naloga je podrobneje predstavljena in komentirana v prejšnjem razdelku, saj je bila to hkrati edina naloga z nekoliko previsokim indeksom težavnosti.

Med ostalimi nalogami je imelo sedem nalog idealen indeks diskriminativnosti (med 0,46 in 0,56), še pet nalog pa zelo dobrega (med 0,30 in 0,35). Prvih pet nalog, ki so povezane predvsem z razumevanjem in okoliščinsko sestavo besedila, je imelo indeks diskriminativnosti med 0,22 in 0,26, kar je pričakovano, saj te naloge praviloma dobro ali celo odlično rešujejo tudi tisti kandidati, ki nimajo visokega jezikovnega in metajezikovnega znanja. Na splošno lahko ugotovimo, da je bila letošnja IP2 (enako kot lanska) z vidika ločljivosti ustrezna.

4.3.3 USTNI IZPIT

Ustni izpit je notranji del maturitetnega izpita. Pri njem se preverjajo tisti cilji učnega načrta, ki jih pisni del izpita ne more preverjati, in sicer zmožnost smiselnega in estetskega branja, zmožnost govornega izražanja v knjižnem jeziku ter uporabno literarnozgodovinsko in literarnoteoretično znanje ob razlagi predloženega literarnega besedila ali odlomka ter pregledno literarnozgodovinsko znanje po veljavnem katalogu oziroma pregledno znanje, razumevanje in sposobnost kritičnega razmisleka o vlogi in položaju slovenskega jezika v preteklosti in sedanjosti. Sestavljen je iz: a) glasnega branja predloženega literarnega besedila; b) vprašanja ob predloženem literarnem besedilu ali odlomku (usmerjena

interpretacija oz. dialog); c) preglednega vprašanja iz književnosti ali strukturirane jezikovne naloge ob predloženem besedilu ali odlomku.

Novost na letošnjem ustnem izpitu je bila, da so pregledno nalogo sestavili učitelji v aktivu slovenščine in ne več Državna predmetna komisija za slovenščino za splošno matura, s čimer smo poudarili avtonomijo učiteljev in omogočili prilagoditev vprašanja posameznim poučevalnim stilom učiteljev. (Učitelji so imeli možnost na izpitu uporabiti »stara« vprašanja iz preteklih let; ni jim bilo treba obvezno sestavljati novih, če so presodili, da vprašanja, ki so jih že navajeni, ustrezajo namenu.)

Povprečno število točk pri tem delu izpita je bilo 17,74. Indeks težavnosti je 0,88. Letošnji rezultat je sicer nekoliko nižji od lanskega (17,87), vendar tik pod mejo, ki zagotavlja veljavnost izpita. Največ kandidatov je pri ustnem izpitu doseglo 20 točk, in sicer 1.818 (oz. 32,02 %); letošnji odstotek kandidatov z vsemi točkami je nekoliko nižji kot lani, ko je bilo takih kandidatov 35,87 %. Kandidatov z 19 točkami je bilo letos 989 (17,42 %), kandidatov z 18 točkami pa 906 (15,96 %). To pomeni, da je kar 65,40 % kandidatov na ustni maturi doseglo več kot 90 % točk. Indeks ločljivosti ocene pri ustnem izpitu je 0,40 – ta indeks je izračunan kot koeficient korelacije med interno in eksterno oceno, zato lahko rečemo, da ni ustrezen, saj se interna ocena ustnega izpita prešibko »ujema« z eksterno ocenjenim pisnim delom (ne glede na to, da se na ustnem izpitu preverjajo in ocenjujejo druge vsebine). Precej večje ujemanje je npr. med oceno slovenščine v 4. letniku in oceno na maturi, ta korelacija ima koeficient 0,66.

4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov

Najpogostejši nepravilni odgovori so predstavljeni v poglavju 4.3, v razdelku, v katerem so predstavljene naloge z nizkim indeksom težavnosti.

4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah

Komisija mnenja zunanjih ocenjevalcev ne preverja s posebnim vprašalnikom. Ocenjevalci svoje mnenje sporočajo glavni ocenjevalki ter pomočnicam in pomočnikoma glavne ocenjevalke prek sistema sporočil v programu RM Assessor. Ocenjevalci na naloge IP1 in IP2 niso imeli pripomb, ravno tako ni bilo pripomb na *Navodila za ocenjevanje*.

5 Zunanje ocenjevanje in ugovori

5.1 Zunanje ocenjevanje

Pisni del izpita je v spomladanskem roku mature potekal v dveh delih: IP1 so kandidati pisali 7. maja, IP2 pa 29. maja.

Moderacija *Navodil za ocenjevanje* IP1 je bila v prostorih Rica 11. maja. Udeležili so se je članice in člani komisije ter pomočnice in pomočnika glavne ocenjevalke. Na seji smo potrdili pripravljena *Navodila za ocenjevanje* obeh esejev (razpravljalnega in interpretativnega). Razlaga *Navodil za ocenjevanje* in zadnje izobraževanje pred začetkom ocenjevanja s poudarkom na dilemah oz. na nalogah, ki naj bi jih bilo težje ocenjevati, sta bila izvedena na daljavo prek progama MS Teams 13. maja. Ocenjevanje esejev je potekalo od 15. maja do 9. junija.

Moderacija *Navodil za ocenjevanje* IP2 je potekala 1. junija v prostorih Rica, udeležili so se je člani komisije ter pomočnice in pomočnika glavne ocenjevalke. V *Navodila za ocenjevanje* smo po pregledu moderacijskih pol vnesli nekaj dopolnil: dodatne pravilne rešitve, delno ustrezne rešitve in neustrezne rešitve. Predstavitev IP2 in *Navodil za ocenjevanje* zunanjim ocenjevalcem je potekala 4. junija na daljavo prek progama MS Teams. Po opravljeni vaji in standardizaciji so ocenjevalci lahko začeli z ocenjevanjem IP2. Ocenjevanje IP2 je potekalo od 7. do 23. junija.

Kontrolno ocenjevanje IP1 je potekalo od 11. junija naprej. V kontrolno ocenjevanje gredo eseji (IP1), pri katerih je bila razlika med dvema ocenjevalcema več kot 10 točk. Kontrolno ocenjenih je bilo letos 432 esejev (7,6 %), kar je za skoraj tri odstotke manj kot lani.

Ocenjevanje je sicer potekalo brez posebnosti. Pomočnice in pomočnika glavne ocenjevalke so kakovostno in strokovno vodili svoje skupine zunanjih ocenjevalcev, ob težjih dilemah so poslali vprašanje glavni ocenjevalki. Pomočnice in pomočnika so delo opravljali samostojno in strokovno; do večjih težav med ocenjevanjem ni prihajalo, zato ocenjujemo, da je bilo gradivo za IP1 in IP2 (naloge in *Navodila za ocenjevanje*) tudi letos zelo kakovostno pripravljeno, saj so se vse dileme razrešile že med pripravo na ocenjevanje.

Pri pripravi na ocenjevanje smo letos uvedli novost, saj smo poleg seminarja, namenjenega obravnavi tematskega sklopa, ki je potekal 9. marca, pripravili še celodnevni seminar, namenjen vsem zunanjim ocenjevalcem, ki je potekal 13. aprila na Srednji zdravstveni šoli v Ljubljani. Na seminarju smo na gradivu predmaturitetnega preizkusa (IP1) opravili standardizacijo ocenjevanja, ki je prispevala k bolj usklajenemu ocenjevanju IP1. Seminar je vodila glavna ocenjevalka, delo v delavnicah so vodili pomočnice in pomočnika glavne ocenjevalke.

Naloge kandidatov s posebnimi potrebami so letos ocenjevali trije za to usposobljeni ocenjevalci. IP1 je letos pisalo 169 kandidatov, IP2 pa 151 kandidatov. Naloge štirih kandidatov so bile ocenjene po posvetovanju zunanjih ocenjevalcev s strokovnjakinjo.

Na seji 27. junija je DPK SM za slovenščino določila meje med ocenami pri slovenščini in slovenščini kot drugem jeziku (gimnazija z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju Slovenske Istre). Mej za ocene glede na lansko leto nismo spreminjali. Po postavitvi mej smo opravili še ocenjevanje obeh izpitnih pol tistih kandidatov, ki so se znašli tik pod mejo pozitivne ocene, takih je bilo 70. Prag pozitivne ocene je po opravljenem kontrolnem ocenjevanju na meji prestopilo dvanajst kandidatov.

5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene

Pri slovenščini je bilo letos vloženih 359 ugovorov na oceno in 16 ugovorov na izračun ocene, skupaj torej 362, kar je 5,88 % kandidatov. Število ugovorov iz leta v leto raste, vendar podatki kažejo, da je med njimi manj upravičenih ugovorov, saj je delež pozitivno rešenih nižji kot v preteklih letih.

Do spremembe točk je prišlo pri 101 kandidatu oz. 27,90 % (lani je bil ta delež višji, in sicer 37,29 %). Do spremembe ocene je prišlo pri 61 kandidatih oz. 16,85 % (lani: 23,45 %). V povprečju so se točke spremenile za 0,52 (lani: 0,74), ocena pa za 0,17 (lani: 0,24). Tudi ti podatki kažejo, da je ocenjevanje pri predmetu slovenščina vse zanesljivejše, seveda pa zaradi človeškega faktorja prihaja tudi do napak. Najvišja sprememba ocene je bila 2,00, največja sprememba točk pa 8,33 (podatka sta primerljiva z lanskima).

6 Povzetek

6.1 Ocena uspeha kandidatov

Izpitno polo 1 (šolski esej) je pisalo 5.677 kandidatov (povprečno število odstotnih točk: 33,87; indeks objektivnosti: 0,57; indeks težavnosti: 0,68 (razpravljalni esej) / 0,73 (razlagalni esej); število tretjih ocenjevanj: 432 [7,6 %]). Letos so vse možne točke (50) dosegli trije kandidati (2023: 3, 2022: 10, 2021: 1).

Razpravljalni esej je pisalo 5.515 kandidatov (tj. 97,16 %), v povprečju so dosegli 33,81 točke (2023: 31,90; 2022: 33,64; 2021: 30,83) (indeks težavnosti: 0,68; indeks diskriminativnosti: 0,56; indeks objektivnosti: 0,56).

Razlagalni/interpretativni esej je pisalo 161 kandidatov (tj. 2,4 %), v povprečju so dosegli 36,35 točke (2023: 31,60; 2022: 35,70; 2021: 31,79) (indeks težavnosti: 0,73; indeks diskriminativnosti: 0,63; indeks objektivnosti: 0,72). Odstotek kandidatov, ki so se odločili za interpretativni esej, je letos primerljiv s tistim v letu 2022 (2023: 23,2 %; 2022: 3 %; 2021: 5,3 %). Rezultati interpretativnega eseja je letos primerljiv s tistimi iz leta 2022.

V povprečju so letošnji rezultati izpitne pole 1 za več kot dve točki višji od lanskih, toda primerljivi s predlanskimi (2024: 33,81; 2023: 31,83; 2022: 33,70; 2021: 30,89). Iz vsebinske zahtevnosti letošnjega razpravljalnega eseja je razvidno, da se bile naloge zastavljene na ustreznih taksonomskih stopnjah, kar potrjujejo tako indeksi težavnosti (ki se gibljejo med 0,45 in 0,80) kot indeksi diskriminativnosti (ki se gibljejo med 0,45 in 0,54). Podobno kot v preteklih letih pa je za kandidate kljub spremenjenemu, bolj holističnemu ocenjevanju jezika, ki je bilo uvedeno leta 2022, jezik še vedno zelo zahteven, letos so indeksi težavnosti v primerjavi z lani in predlani še nižji, in sicer v primerjavi z lani za več kot dve odstotni točki (pri razpravljalnem eseju: 2024: 66,45 %; 2023: 68,9 %; 2022: 68,3 %), pri jezikovni pravilnosti, ki dosega daleč najnižje indekse težavnosti, v prvi vrsti pravopis, ki je letos še nižji od preteklih dveh let, pa v primerjavi z lani kar za 6 odstotnih točk (pri razpravljalnem eseju: 2024: IT = 0,53; 2023: IT = 0,59; 2022: IT = 0,58).

Izpitno polo 2 (razčlenbo izhodiščnega besedila) je pisalo 5.677 kandidatov, ki so v povprečju dosegli 58,20 točke od 90 možnih (tj. 19,40 relativne točke). Povprečni indeks težavnosti je bil 0,64. Rezultati so rahlo nižji od lanskih in predlanskih (2024: IT = 0,64; 2023: IT = 0,66; 2022: IT = 0,65), IP2 sicer zagotavlja stabilen rezultat, ki pa je letos rahlo padel. Najvišje število točk je bilo letos 89 od 90 možnih (za primerjavo: 2024: 89 točk; 2023: 88 točk; 2022: 89 točk; 2021: 86 točk), dosegel ga je en kandidat, en kandidat je dosegel 88 točk, po pet kandidatov je doseglo 87 in 86 točk ter 13 kandidatov 85 točk). V primerjavi z lanskim letom, ko je bilo kandidatov, ki so dosegli 85 točk ali več, 18, je letos kandidatov s tako visokim številom točk bistveno več, in sicer 27.

6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Indeksi težavnosti vsebinskega dela pri posameznih postavkah za razpravljalni esej (postavka A: 0,84; postavka B: 0,66; postavka C: 0,71; postavka Č: 0,67) kažejo, da je bil esej v primerjavi z lanskim in predlanskim (2023: 0,64; 2022: 0,66) lažji. Indeksi težavnosti pri posameznih jezikovnih postavkah so različni, najnižji je bil pri jezikovni pravilnosti, ki dosega daleč najnižje indekse težavnosti, v prvi vrsti pravopis, ki je letos še nižji od preteklih dveh let, ko je bilo uvedeno novo, bolj celostno ocenjevanje jezika, in sicer v primerjavi z lani kar za 6 odstotnih točk (pri razpravljalnem eseju: 2024: 0,53; 2023: 0,59; 2022: 0,58), medtem ko je pri slovnici indeks težavnosti primerljiv s tistim iz preteklih dveh let (pri

razpravljalnem eseju: 2024: 0,65; 2023: 0,68; 2022: 0,64). Indeks diskriminativnosti za oba eseja sta ustrezna, in sicer za razpravljalni esej 0,56 in za interpretativni esej 0,63. Podobno velja za indeksa objektivnosti, in sicer za razpravljalni esej 0,56 in za interpretativni esej 0,72. Indeks težavnosti izpitne pole 2 je 0,64, kar je nižje od lanskega (0,66). Letošnja izpitna pola je bila torej za kandidate približno malo težja od lanske. Vse naloge so bile znotraj ustreznega indeksa težavnosti, tj. med 0,10 in 0,90. Težje naloge so tiste z IT pod 0,50, letos so bile take štiri naloge, in sicer 16. naloga (IT = 0,27), 5. naloga (IT = 0,37), 4. naloga (IT = 0,38) in 18. naloga (IT = 0,48) (za primerjavo: 2024: 4 naloge; 2023: 2 nalogi; 2022: 3 naloge). Lažje naloge so tiste z IT nad 0,80, letos je bila taka ena naloga, in sicer 10. naloga (IT = 0,84) (za primerjavo: 2024: 1 naloga; 2023: 1 naloga na meji; 2022: 5 nalog).

6.3 Druge ugotovitve

Glede na poročilo DPK SM za slovenščino in glede na konkretne podatke lahko izpostavimo nekaj najpomembnejših ugotovitev.

Izpitna pola 1: Izbira razpravljalnega oz. razlagalnega/interpretativnega eseja: Delež kandidatov, ki so letos pisali interpretativni esej, je primerljiv z deležem iz preteklih let oz. je še nekoliko nižji – izjema je bilo leto 2023, ko je bil delež kandidatov izjemno visok (2024: 2,4 %; 2023: 23,2 %; 2022: 3 %; 2021: 5,3 %; 2020: 5,9 %; 2019: 3,6 %). Za pisanje interpretativnega eseja se običajno odločajo literarno senzibilnejši in bolj razgledani kandidati. Interpretativni esej so kandidati v povprečju pisali bolje kot razpravljalnega (razpravljalni esej: IT = 0,68; razlagalni esej: IT = 0,73). Analiza rezultatov razpravljalnega eseja pokaže, da so v povprečju rezultati pri jeziku v primerjavi z lanskimi in predlanskimi, ko je bilo uvedeno celostno ocenjevanje jezika, še nižji (2024: 66,45 %; 2023: 68,9 %; 2022: 68,3 %). Indeksi težavnosti kažejo, da kandidatom največje težave pri eseju povzroča jezikovna pravilnost, ki dosega daleč najnižje indekse težavnosti, v prvi vrsti pravopis, ki je letos še nižji od preteklih dveh let, in sicer v primerjavi z lani kar za 6 odstotnih točk (pri razpravljalnem eseju: 2024: IT = 0,53; 2023: IT = 0,59; 2022: IT = 0,58).

Izpitna pola 2: Letošnja izpitna pola je bila podobno kot pole od leta 2019 naprej zastavljena v skladu s spremembami, ki so bile napovedane v predmetnem izpitnem katalogu za maturo 2019 (skrajšanje obsega izpitne pole 2 zaradi spremembe števila točk s prejšnjih 120 na sedanjih 90, pri čemer se čas reševanja pole 90 minut ni spremenil).

Z izbiro izhodiščnega besedila – letos je bilo to publicistično besedilo, reportaža z naslovom *Ni se vrnil v kajžo, temveč v dvorec. Ob stoti obletnici smrti slovenskega pisatelja pripravljajo v Poljanski dolini in tudi drugod številne dogodke* avtorice Simone Bandur (Delo, 3. 12. 2023) – komisija izpostavlja teme, povezane s slovenskim jezikom in književnostjo. Rezultati izpitne pole 2 so 19,40 relativne točke od 30 možnih (2024: 19,40; 2023: 19,78; 2022: 19,77) in so rahlo nižji od rezultatov iz preteklih let. IP2 sicer zagotavlja stabilen rezultat, ki je letos rahlo padel (2024: IT = 0,64; 2023: IT = 0,66; 2022: IT = 0,65). Čeprav indeks težavnosti pole v zadnjih letih rahlo pada, pa se število kandidatov z najvišjim doseženim številom točk povečuje, kar pomeni, da pola dobro ločuje kandidate z visoko razvito sporazumevalno zmožnostjo ter dobrim teoretičnim poznavanjem slovnice in pravopisa. Najvišje število točk je bilo letos 89 od 90 možnih, dosegel ga je en kandidat, en kandidat je dosegel 88 točk, po pet kandidatov je doseglo 87 in 86 točk ter 13 kandidatov 85 točk. V primerjavi z lanskim letom, ko je bilo kandidatov, ki so dosegli 85 točk ali več, 18, je letos kandidatov s tako visokim številom točk bistveno več, in sicer 27. Ostaja pa dejstvo, da za razliko od izpitne pole 1, kjer je maksimalno število točk 50 od 50 možnih (100 %), pri izpitni poli 2 maksimalno število točk od 90 možnih še vedno ni 100 %, čeprav smo se temu rezultati najbolj približali prav v zadnjih treh letih (2024: 89 točk; 2023: 88 točk; 2022: 89 točk; 2021: 86 točk).

Komisija ugotavlja, da so slabše reševane naloge, v katerih se preverja znanje slovnice na različnih jezikovnih ravneh in pravopisnih pravil, poznavanje knjižnega besedja ter njegova uporaba pri tvorjenju besedila, kot tudi naloge, ki povezujejo slovnico, besedje in pravopis ter so povezane s kritičnim razumevanjem besedila in sintezo; slednje so na tretji taksonomski stopnji. Najslabše reševane so bile naslednje tri naloge: 16. naloga (IT = 0,27; ID = 0,30): *Napišite S-strukturo povedi.*; 5. naloga (IT = 0,37, ID = 0,25): 5.1 *Podčrtano besedo v povedih (veduta) nadomestite s sobesedilno ustrezno sopomenko.* 5.2 *S katero sobesedilno ustrezno sopomenko bi lahko nadomestili besedo reprezentativnih?* 4. naloga (IT = 0,38, ID = 0,26): *Kaj pomeni trditev v 11. odstavku izhodiščnega besedila, da je Tavčar »vse življenje lovil ravnotežje med krajem, od koder je izhajal, in mestom ter širnim svetom«.* *Odgovor zapišite v dvostavčni povedi z dopustnim odvisnikom.* Indeksi diskriminativnosti kažejo na to, da te naloge dobro ločujejo uspešne kandidate od manj uspešnih.

Sestavljavci izpitnih pol si bodo tako kot doslej še naprej prizadevali za ohranitev ustreznega standarda znanja izpitne pole 2. Kot doslej bo tudi naprej posebna pozornost namenjena temu, da bodo vprašanja zastavljena čim bolj jasno in da bodo odgovori nanje čim bolj enoznačni, kar povečuje objektivnost ocenjevanja in olajša delo ocenjevalcem, ter da bodo naloge dobro ločevale kandidate z boljšim znanjem od tistih s slabšim. To prizadevanje se je v zadnjih letih izkazalo za ustrezno, saj se zadnja tri leta najvišje doseženo število točk približuje 90 možnim točkam, tj. 100 % (2024: 89 točk; 2023: 88 točk; 2022: 89 točk; 2021: 86 točk). To pomeni, da so kandidati, ki imajo tudi teoretično znanje slovnice in pravopisa, uspešnejši od tistih brez tega.

Sporazumevalna zmožnost kandidatov v slovenskem jeziku je še vedno prenizka. Rezultati jezikovne pravilnosti pri razpravljalnem eseju, v prvi vrsti pravopisa, so letos še nižji od tistih iz preteklih dveh let, ko je bil uveden nov, bolj celosten način ocenjevanja jezikovne pravilnosti (prim. indekse težavnosti pri pravopisu v razpravljalnem eseju: 2024: IT = 0,53; 2023: IT = 0,59; 2022: IT = 0,58). Glede na aktualne sporazumevalne navade srednješolcev v digitalni dobi (povečanje deleža pisnega sporazumevanja v neknjižnem jeziku in branja večinoma krajših, navadno neknjižnih besedil) je jezikovnemu pouku pri slovenščini v srednji (in že prej v osnovni) šoli treba posvetiti več pozornosti (v srednji šoli v skladu z učnim načrtom polovico ur) v smislu razvijanja sporazumevalne zmožnosti ter sistematičnega usvajanja slovnice in pravopisa ob delu z besedili v knjižnem jeziku (tudi krajšimi besedili v obsegu enega odstavka). Reševanje izpitnih pol 2 iz preteklih let predvsem po jezikovnem občutku rojenega govorca brez dobrega teoretičnega poznavanja slovničnih in pravopisnih pravil kot osnovni način priprave na maturo iz jezika za razvito sporazumevalno zmožnost kot dobro popotnico za univerzitetni študij in življenje ter posledično dober rezultat na maturi ne zadošča. Prav boljši rezultati pri izpitni poli 2, v zadnjih treh letih najboljši doslej, pa kažejo, da je trend ustrezen, saj so bile med zelo dobro reševanimi nalogami z ustreznim indeksom diskriminativnosti tudi naloge, ki zahtevajo tudi teoretično poznavanje slovničnih in pravopisnih pravil.